

ОРГАНІЗАЦІЙНІ СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

*О.М. Козакова, к.е.н., доцент
доцент кафедри економічних систем і управління
інноваційним розвитком
Одеський національний політехнічний університет*

Реалії сьогодення з усією гостротою ставлять проблему реформування ринку праці, який би відповідав національним інтересам України. Ринок праці як система виробничих відносин щодо формування, купівлі-продажу та організації сукупної робочої сили має вплив на всі аспекти соціально-економічного життя суспільства. Водночас, він є віддзеркаленням загальної ситуації в країні, усіх соціально-економічних, політичних та інших процесів. Ринок праці, як будь-який ринок, формується на конкурентних основах і тому стихійно вирішує проблеми щодо розподілу і перерозподілу сукупної робочої сили, її використанню, адаптації до структурних зрушень в економіці. Між тим, стихійний характер процесів на ринку праці України веде до неефективного використання трудового і наукового потенціалів суспільства, передислокації робочої сили в тіньову економіку та за кордон. Крім того, звужується демографічна база відтворення робочої сили. За показниками чисельності, природного та міграційного руху населення, починаючи з 1994р., простежуються від'ємні природний та міграційний прирости населення, погіршення статево-вікової структури та загальне старіння населення [1]. Низький рівень заробітної плати не забезпечує відтворення робочої сили на суспільно-нормальному рівні, а незначна градація в оплаті кваліфікованої і некваліфікованої праці стає бар'єром на шляху людського розвитку[2, С.189]. Все це веде до знецінення трудового і наукового потенціалів країни, ставить під загрозу не тільки соціально-економічні, але й політичні, культурні та моральні устої держави.

У вітчизняній економічній літературі аналізу ринку праці присвячено багато досліджень. Вагомий внесок у вирішення

проблем ринку праці зробили такі науковці як Д. Богиня, М.Долішній, О. Новикова, Е. Лібанова, Л. Лісогор, О. Грішнова та ін. Дослідження стосуються широкого кола питань з використанням значного обсягу емпіричного матеріалу щодо інфраструктури ринку праці, зайнятості, безробіття, їх форм тощо. На наш погляд, чисельні методи дослідження мають значення для визначення поточного стану ринку праці, але не є вирішальними в дослідженні проблеми перспектив його розвитку відповідно до національних інтересів країни, її національної безпеки. «Ринковий підхід» не тільки не знижує ролі держави, навпроти, розширює і ускладнює її функції. Прерогативою держави має стати науково обґрунтований алгоритм регулювання ринку праці, спрямований на створення умов для реалізації економічної активності кожного працездатного громадянина держави. Має бути сформований організаційний механізм державного впливу на масштаби і тенденції руху потоків зайнятості, доходів, підготовки і перепідготовки кадрів.

Організаційний механізм державного регулювання ринку праці, на наш погляд, представляється багатоконтурною системою, що складається з таких блоків: інформаційна система ринку праці; система управління ринком праці; система «підтримки» ринку праці. Кожен блок містить підсистеми організаційних елементів, які пов'язані між собою, та визначають ціль, зміст та направленість дій.

Особливе місце в організаційній структурі займає інформаційна система, ціллю якої є оптимізація отримання інформації щодо складових ринку праці, їх стану та динаміки – попиту, пропозиції, конкуренції та ціни робочої сили. Інформаційна система має містити такі підсистеми: накопичення інформаційних ресурсів (уніфікована інформаційна база даних); обробка та моделювання інформаційних даних; аналіз і формування звітів. Інформація має носити всеохоплюючий характер за параметрами ринку праці, відображати причинно-наслідкові зв'язки, закономірності та динаміку процесів задля обґрунтованості прийняття управлінських рішень.

Система управління ринком праці має включати підсистеми планування, організації та моніторингу. Визначальним елементом

є планування, яке має охоплювати як стратегічні напрями, пріоритети і цілі розвитку ринку праці, так і тактичні цілі та оперативні програми і заходи. Організація ринку праці розглядається з позиції інфраструктури ринку – правової системи, системи підготовки і перепідготовки кадрів, служби зайнятості, бірж праці. Ці інституції на основі гармонізації економічних та правових методів регулювання мають сприяти ефективному руху сукупної робочої сили [3, С.213]. Моніторинг ринку праці є основою формування сукупності заходів, що дозволяють б вчасно реагувати на зміни параметрів ринку праці. Система «підтримки» ринку праці вбачається як система державного регулювання на рівні локальних ринків праці та секторів в залежності від галузей, регіонів, професійної та кваліфікаційної специфіки, де саме і відбуваються зміни в попиті і пропозиції робочої сили, оплаті праці, динаміці конкурентної боротьби. Система «підтримки», на наш погляд, має включати підсистеми інформаційну та управлінську, тобто бути проекцією перших двох систем на локальний рівень.

Очевидно, що розробка організаційного механізму державного регулювання ринку праці потребує комплексного підходу, ув'язки усіх складових ринку праці, злагоджених цілеспрямованих дій в системі державних інституцій.

Список використаних джерел

1. Населення України.[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>
2. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків (колективна науково-аналітична монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 496с.
3. Маршавін Ю.М. Регулювання ринку праці України: теорія і практика системного підходу: монографія / Ю.М. Маршавін. – Київ : Альтерпрес, 2011. – 396 с.